Бібльотека: „Свідома Сила" Ч. 6.

Робітники всїх країв єднайтесь!

Л. МАРТОВ.

КЛЯСА ПРОТИ КЛЯСИ.

Переклав з російского
Т. Будзінський.

Ціна 5 ц.

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

[Сверд]

Торонто, Онт. 1917. Канада.
Накладом і з друкарні „РОБІТНИЧОГО СЛОВА".

Бібльотека:

„Свідома Сила"

ДОСИ ВИЙШЛИ ОТСЇ КНИЖОЧКИ:

Ч. 1. — «Робітничі Пісні» 1915
Зібрав І. Стефаніцкий. 5ц.

Ч. 2. — «Земля і Чоловік». Б. Лойко; переклав Г. Мак. 1915 15ц.

Ч. 3. — «Як мужик двох ґенералів вигодував» М. Салтиків-Щедрин; пер. Г. Мак. 5ц.

Ч. 4. —«Кому потрібна війна?» А. К.; переклав І. Стефаніцкий. 10ц.

Ч. 5. — «Кляса проти кляси» Л. Мартов; переклав Т. Будзінський. 1917 5ц.

Ч. 6. — «Любов». Л. Н. Толстой; переклав Ю. Лопух. 10ц.

Повисше згадані книжки можна дістати у всїх книгарнях і в головнім складї:

ROBITNYCHE SLOVO

Box 64 Toronto, Canada.

Кляса проти кляси.

«Хто ви?» — питає соціялїстів нарід, з дивом прислухуючись до наших бесїд, з непорузумілостию глядячи на нашу борбу. Яка сила породила сих людий зневажаючих все те, що принято рахувати — святим? Яка сила гонить їх на борбу зі всїми, держачими у своїх руках власть?

Чи яка небудь зла видумка, або пуста жартоблива похоть покликала їх до житя? НЇ! Із осередка твоєї бідноти працюючий народе, родив ся наш рух.

В нашім гуртї знайдуть ся люди з ріжних причин. Не однака наша дорога, якою кождий знас йде до соціялїзму. Одному ще в колисцї нужда приспівувала сумну пісню. Другий продумав свою думу під гуркотом машинових колїс, а той в душній кримінальній келії, звів свій рахунок із соціяльним нерівним ладом, який викинув його із свого суспільства за вільну думку, за високі ідейні стремлїня. Подивіть ся на яку небудь ріку і в своїй голові роздїлїть її води на богато капель, кожда капля має свою осібну історію, не однаковою дорогою она зробилась, заки влилась в спільне русло. І всї води котрі творили ся із мілїонів капель, живуть одним спільним житєм і є одна спільна причина, котра створила сю ріку і дала їй самостійне житє — її бистру дорогу.

В точности так живе і наш соціялїстичний рух і є одна спільна причина котра, його створила.

А ся причина — се услівє житя робочої

кляси.

Бідність — проклятє сучасного несправедливого ладу — от хто породив соціялїстичний рух. Нужда, пригнїтила думку чоловіка, в болото і кров змісила його висші пориви, тяжкою брилою продусила його до землї —ся нужда породила ті стремлїня і той протест, котрий розносять по всему світї соціялїсти. Ся нужда мілїони чоловічих істот, слїзми заляла безраничний світ і кровію відзначила кождий крок їх; вона заповнила ними тюрми, і доми деморалїзації, загнала сотки тисяч в доми розпусти містових передмість; пригнобила людей у підземних і піддашних норах, обезлюднила і обезплодила селянські поля; вона троїть молодий дитячий вік заморочує послїдні днї старости; вона повернула нашу землю в пекло, зробила людей ворогами одного проти другого і скреготом зубів наповнила їх істнованє. Та бідність викликали в головах роботу думки, в серцях почутє смутку і гуртом з безсильно — обезсиленними від працї руками, підняла сотки тисяч і мілїони готових до борби рук — і вложила вних боєве оружіє — соціялїзм!

Війна проти бідноти! Війна проти всего, що давить, гнете, калїчить і озвіряє чоловіка! Се той клич, котрий взиває в одну братерську сїмю соціялїстів всего світа.

Війна проти бідноти! Але та біднота — бідноті не рівна. В минувшинї була така біднота, проти котрої було средство — довга, ощадна праця. — Та не все те помагало в бідї. Невсипущою працею наші давні предки добували собі средство до істнованя, а одно яке небудь нещастє як: повінь, посуха, змора, напади ворога, змітали до чиста плоди їхньої довгорічної працї. Та спільна їх нужда, зміняла роки до деякого поліпшеня.

Праця чоловіка заледво що вистарчала на піддержку його житя і спільна бідність була причиною того слабонького розвитку праці. Проти такої бідноти не було помочи і люди говорили, що вона «від бога», або інакше сказавши — від надприродних сил їм незрозумілих.

Але минали віки і пані-природа стала в свою чергу, рабинею людства. Напружена праця безчисленних поколїнь зробила своє діло і на кістках своїх предків, минувші народи створили невичерпане спільне богацтво, котре моглоб забезпечити спільне щастє і зробити бідність неможливою. Пройшли ті, часи, коли одно нещастє могло позбавити всї плоди праці цїлого поколїня. Силу природи овладів людський труд і ум, силою пари і електрики, чоловік може витворити стілько, щоб запезпечити вигідне істноване кількох людських істот. Зелїзниці і телеґрафи звязали собою найдальші закутки земської кулї і природні богацтва одного краю, комунїкують ся для ужитки цїлого світа. Нїяке нещастє, яке незалежить від чоловіка, не може тепер спричинити нужду, голод і смерть та страту населеня всего краю. Праця минувших поколїнь обезпечила нинїшне поколїнє, а його власна праця кождий день витворює більше чим воно малоб потребувати, щоб наїлось до сита і задоволяло всї свої потреби. А між тим, бідність істнує, істнує в такім степени, в якім її не знали минувші віки.

Мілїони здорових робітників не мають свого захисту, не знають де дісстати хлїба, незабезпечені на завтрішний день. Сотки тисяч людей мусять думати про злочин, щоб лише не вмерти з голоду. Сотки тисяч старих і молодих людей, мусять протягати ру-

ку по милостиню, а сотки тисяч дітий не мають де приклонити голову, а заледво научились говорити, вже знайомі з своїми муками неминучої нужди. Нема більшої бідности рівної для всїх і неповстидної, яку знали наші предки. Но за теє **і щоденно росте бідота тої кляси людей, котра витворює все спільне богацтво.**

І ся бідність росте тим більше, чим більше зростає богацтво, створене мозолями тоїж кляси.

Спитайтеж себе: де причина вашої бідности, де корінь страждання ваших жінок і дітей? Ось ті причини: за дуже довгий і тяжкий робочий день, нищить силу робітника і ззараня робить його калїкою, за свою працю є винагороджений так скупо, що йому по части не вистарчає на саме мізерне удержанє; заробіток не забезпечений і кождий робітник знає, що частину свого житя він мусить бути в армії безробітних, не мати в той час шматочка хлїба. Но безмірний труд за грошеву платню — є поконаний тому, що робітник є безсильний перед силою пана і примушений підчинятись його услівям. А сила пана — в капіталї, в спільнім богацтві, збитім в руках капіталїстів. А чим сильнїйше росте те богацтво, тим більше воно скуплює ся в руках капіталїстів, а з тим сильнїйше давленє капіталу на житя робітників, тим то труднїйше для них завоювати собі кусок хлїба і годину меншої працї. Богацтво зродило бідність. Богацтво створене працею робочих мас в руках капіталїстів.

А що таке безробітє — той бич працюючих? Чи тому буває безробітє, що нікому непотрібний ваш труд, що не потрібні ті річи, котрі ви можете створити? Нї! В той самий час, коли сотки тисяч потребують ма-

су продуктів, — робітники, котрі моглиб виробити сї продукти лишають ся без роботи. В той час, коли машини стають бездїльно, робітники котрі моглиб привести їх в рух, снують ся один за другим шукаючи роботи. Чому? Тому, що товари виробляють ся тілько тодї, коли вони можуть бути продані з добрим зиском для капіталїстів. Коли, в напливах за доходом, капіталїсти виробили велике число товарів, то цїни на них на конець, впадуть, се значить — нема потрібних доста покупцїв. Тодї капіталїсти зменшають виріб товару — наступає крізис, або безробітє. Можливість продукувати великі богацтва, які не могли думати наші предки — ся сама можливість родить нужду робочих мас. Та бідність наших днів—бідність викликана не збраку людських сил, а породжена самим розвитком людських сил і людської працї, бідність вкорінююча ся в самім зростї спільного богацтва.

В старину люди були бідні, але нїхто не був значно біднїйший від другого, нїхто не був вічним нуждарем. Тепер біднота одного, являє ся жерелом збільшуваня богацтва другого і богацтво одних витворює жерело бідноти других. Ся біднота, випливаючи із зросту спільного богацтва, із спільного услівя, породила **соціялїзм**.. Ся біднота і викликала проти себе обуренє нуждарів, а соціялїзм на час вхопив се обуренє і просвічує його знанєм, та показує йому цїли борби і средства до його побореня.

Не побічними людми являєм ся ми, соціялїсти, в гуртї працюючих мас. Ми прийшли, щоб відкрити їм те, що корінить ся в їх власнім нутрі, щоб пояснити працюючим масам дїйсніть їх походженя, дїйсність переносимих ними бід та нужд.

Соціялїзм говорить: велика більшість людских істот не має нїяких средств до житя, крім своїх робочих рук. Але ті робочі руки можуть найти собі користь тілько втім випадку, як они будуть допущені до вживаня всїх необходимих средств продуції — (землї, машин і ріжних материялів.) А ті средства або створені самою природою, або добуті працею минувших поколїнь робітників. Ну, а вони знаходять ся в руках невеличкої купки людей і за право користованя средсвами творчости, та купка відбирає в робітників більшу частину продуктів їх працї.

Се, що зробить сегодня робітник, з вирахунком того, що йому буде віддано в видї зарібкової платнї, зробить зарібок пана, побільшить його капітал і завтра буде ужите для того, щоби наняти нового робітника для тої самої експльоатації. Працюючі самі створюють своєю працею силу сих експльоататорів — капіталїстів, а кожде улучшенє машинерії доводить до того,що більший прихід остає ся в кишенї капіталїста, а тим самим збільшує його силу, його богацтво. Біднота родить богацтво, а богацтво родить нову бідноту тому, що великий капіталїст не тільки визискує своїх робітників, але і опутує густими сїтами бідних самостійних господарів — селян, склепарів, ремісників, — своїми більше дешевими товарами нищить їх і робить зних бідних робітників. Так на однім боцї являє ся велика кляса наємних робітників — **пролєтаріят,** заставлений все своє житє битись в пошукуваню хлїба і роботи. На другій сторонї стоїть невеличка купка володїтелїв капіталу — **буржуазія,** котра володїє землею, машинами, фабриками, копальнями, зелїзницями і привертає в наємне рабство мілїони і мілїони пролєтарів.

Пролєтаріят і буржуазія, — бідні робітники і богаті властителї — ось дві головні кляси в нинїшній світовій спілцї і між сими двома клясами іде безперестанна то тайна, то явна борба, — борба за продукт випродукований пролєтаріятом. **Кляса проти кляси!**

Щоби побільшити свій дохід, щоб загарбати в свої кищенї увесь дохід отриманий від заведеня лучших машин, — буржуазія все стремить до обниженя платнї робітникови, видушити із него більше працї, більше робочих годин, грабить у него години, не дає віддиху і гонить далеко від родини, втягає в найми його жінку і дїтей, робить з них безвимовну худобу. Щоб провести своє безвихідне істнованє, щоб хоч трохи чути себе чоловіком, а не машиною, — пролєтар бореть ся за короткий робочий день, за більшу платню, за лучші обставини. Він бореть ся кожду мінуту, сам того не помічає, бореть ся проти свого клясового ворога, котрий має за цїль всї його сили зробити собі жерелом пливучих доходів. Пролєтар бореть ся і тодї, коли по неволи стараєть ся робити з холоднокровностию, щоб зібрати для себе, для свого особистого житя, частину тої робочої сили, котру він запродав за кусок хлїба капіталїстови. Пролєтар бореть ся і в ту мінуту, коли кинений йому жадібний капіталїстом «вільний час» — зужиткує на те, щоб почитати, розширити своє знанє, коли з послїдних средств уділяє гроші на те, щоб привчити своїх дїтей; тому, що кожда частина знаня робить пролєтаря більше сильнїйшим в борбі з капіталїстом. Пролєтаріят бореть ся з капіталїстом і тодї, коли цїною недоїданя, здобуває можливість лучше одягнутись і жити, хоч в сучаснім ладї, «як люди живуть» чи то—як живуть його

вороги — буржуазія; коли вгорнеть ся в «німецьку» одіж і жінку нарядить «по мійському». Тому, що з «простонародною» одіжею, він скидає з себе і частину того рабського пониженя.

(Не дурно князї Мерщерські, ґенерали Богдановичі і другі заступники селянських експльоатацій докоряють мійському робітникови за ріжні «плутарства і гультайщину!») Все єство пролєтаря, його тїло і душа, його мозок і думки, бунтують його проти рабського положеня, в котрім його держить буржуазний лад, витворений на бідноті мілїонів, а споживаний «вибранцями одиницями». Все єство пролєтара встає проти сего устрою і весь нинїшний так званий «суспільний порядок», є нїчо инше, як велика машина, призначена для того, щоби при помочи законів і полїції, жандармериї і криміналів, військових сил і церковних наук, удержати на уздочцї бунтуюче єство пролєтара.

Кляса проти кляси!

Кляса маючих, ситих, щасливих, гойних — буржуазія вічно знаходить ся у борбі із своїм клясовим ворогом — пролєтаріятом. Коли буржуазія звісно без всякої нужди, давить і допче чоловічу особу пролєтара, коли жене в доми розпусти його жену і дочку, а коли він і дарує йому милостиню із своєї «добродушности» він піддаєть ся при тім свому інстиктови, (безмилосердному сумному почутю,), а сей інстикт тягне його до того, щоби все більше і більше поглубити пропасть між ним — буржуазією, а його ворогом — пролєтаріятом, щоби все більше пхати пролєтара в істноване безвимоної худоби, слїпо піддаючої ся свому панови.

Успіх науки, артизм, вигоди, здобуті з розвиненєм технїки — все що в руках буржуазії, повертаєть ся в средство володїня

над пролєтаріятом, закріпостити його підяремне житє, зробити його вічним рабом буржуазії. — Кляса проти кляси!

І соціялїзм тілько й робить, що показує всему світови сю завзяту борбу і кличе кождого пролєтаря до неї, котра кипить всюди, де біднота росте тоді, коли росте богацтво, де панує наємна праця, де з фабричних коминів виходять хмари чорного диму і зелїзниці вивозять дальше стоси продукту. Соціялїзм показує світови на розпучливу борбу, в котрій сотки тисяч гинуть не замітною смертию, в котрій до сего часу побідителем був все той, хто вийшов з лучшою збруєю. А лучша збруя до сего часу була в буржуазії. Вони злучились в одну силу кровопийців, зєднали кругом царські власти, володіють великим богацтвом, купують собі науку. Вони свідомо душать робочий народ, пишуть йому ті закони, яким він мусить повинуватись, відбирає у него самих здорових людей гонить в касарні і робить їх його катами і кримінальними сторожами. Буржуазія зорґанїзована і свідомо веде свою клясову борбу із силою праці і пролєтаріятом, котрий несвідомо під упливом сумного почутя, рветь ся освободитись від свого ярма і насиля.

І соціялїзм говорить пролєтаріятови: не для того я прийшов, щоби вести тебе по моїй дорозї, по котрій ти вже незамітно прямуєш, але щоби показати тобі конечну точку тої дороги і помогти перейти можливо скорше і з меншими жертвами. Ти повинен зрозуміти самого себе, зрозуміти істнованє твого положеня, змисл тої борби, котру веде твоє єство проти нинїшного ладу. Не чужим зайшлим являюсь я тобі, а лише кидаю лучі ярко го світла на твою дорогу і освічую тобі твою будучність. Признай, що ти у ворожім ста-

ні, що світ кругом тебе, є поле неустанної борби; зрозумій значінє сеї борби і поведи її в повнім значіню сего слова, котра одна потрібна многим міліонам робітників, щоби побідити малі тисячі кровопійців.

Соціялізм говорить: Перше всего, пролєтарі орґанізуйтесь! Ворог сильний і створена з людських сліз поту і крови сила, сила богацтва і власти , безпощадно розбиває кождого виступаючого проти неї. Тілько зєднанє міліонів робочих рук, тілько зєднанє волї і думки множества пролєтарів може побороти сю силу, котра живить ся і росте на рахунок нашої працї. Орґанізуйтесь! Кляса проти кляси!

Соціялізм говорить робітникаам: орґанізуйтесь і ведіть клясову боротьбу; визволяйтесь з під гнету вікових пересудів, від тих поглядів і думок, котрих вас учать ваші вороги. — Коли вам говорять в імени релїґії, відказуйте: у пролєтарів одна релїґія клясової боротьби, боротьби за визвіл з під рабства і бідноти, боротьба за щастє чоловіка. Вороги ваші прямують і зводять вашу борбу обіцянкою нагороди на тім світї за терпеливе зношенє робітничої долї, відказуйте; ми хочем щастя для себе на сїй земли; освободжуїтесь від присипляючої ваш ум релїґії, з під проповідей продажних попів і монахів! Вороги ваші хотять вас розділити, направляючи робітників одного краю на робітників другого, одну національність на другу, руских проти жидів і поляків, проти анґійців і японців і на відворот. Знайтеж, що клясова борба всюди кипить між робітниками а буржуазією і що поділ між робітниками ріжних країв і націй тілько ослабляє їх силу облекшує побіду наших ворогів. Знайте, що буржуазія однодушна на всім обшарі

земської кулї, коли дїло іде о те, щоб бороти ся з робітниками, які солїдарности (однодушности) експльоататорів протиставлять солїдарність працюючих мас, у котрих оден спільний інтерес — освободити ся від експльоатації. На поклик до борби з Японцями, Жидами, Поляками, Фінляндцями і проч. відказуйте: «Пролєтарі всїх країв єднайтесь!» — Кляса проти кляси всїх країв, від Америки до Японії!

Кляса проти кляси! В тім все стремлїнє робітничого руху, в тім всьо стремлїнє тої дороги, котру переходило людство тисячі лїт. Одна кляса боролась проти другої. Кожда кляса прямувала дістати для себе уживанє тих річей, які створено успіхом людської працї. Але до сего часу, коли одна кляса змінювала другі і завладїла їх богацтвом, завоювала цїсарське право і визволяла себе від права свого пана, — на конець, неправда і гнет не зникали з лиця землї. У всїх й наприклад, европейських краях давно вже право дворянина-ґрафа змінилось правом купця - буржуя і місто самодержавних дворянських царів, стали представителї буржуазії в парляментах і урядах з виборними пррезидентами (як у Франції) або зависимих від парляментів царями (як в Анґлії, Італії і других краях.) І такий же переворот, така революція, котра місто чинної зброї дворян і царя, поставить у власти всїх маючих, всю буржуазію, а коли се довершить ся і у Росії, тодї народ скине з себе гнет нинїшного самодержавія — деспотизму. Але така зміна власти, не знищить ще бідноти. В місце одних угнїтателїв стають другі тому, що остаєть ся незачіпним саме жерело гнету — захвачене маючими спільне богацтво остаєть ся

в руках самозванців. Нарід міняє свого пана, але все таки остаєть ся угнїтаною клясою. Перший панщизняний селянин переходив в наємного робітника в місті і на селї. Революція, котра звергне гнет «високих достойників» і царів, зробить робітників горожанами, дасть їм деяке право, та не зробить їх господарями своєї працї.

Але коли пролєтаріят скине з себе ярмо паньства буржуазії, коли він визволить ся з під наємного труду, тодї і тілько тодї, зникнуть на все нужда і біднота, рабство і нещастє. Тому, що пролєтаріят, як захоче визволити себе від бідноти, буде мусїв зробити те, чого не робила ще нї одна кляса. Пролєтаріят терпить біду від того, що зростаюче спільне богацтво, витворене його працею, дістає ся в руки окремих приватних властителїв-капіталїстів. Значить, тодї тілько скоротить ся біднота пролєтарів і стане непотрібною їх борба, коли спільне богацтво буде оставати ся в руках самих витворюючих. А сего не можна зробити інакше, як відобрати в буржуазії саме царське право і відобрати у неї все богацтво, котре служить як средство продукції а то: землю, фабрики, машини і т. д.» щоби зробити се богацтво спільною власностію, котру будуть уживати всї люди. Такою дорогою буде здобуте знищенє кляс, знищене буде дїленє на буржуазію і пролєтаріят, на бідних і богатих, визвіл людства з бідноти. І пролєтаріят, коли виступає до борби з буржуазією, вірною дорогою іде до сего кінця, до соціялїстичного ладу.

Пролєтаріят підняв прапор борби спільного порядку, заснованого на бідноті. Соціялїстична партія (соціялдемократія)

показує йому конечну ціль сеї борби і кличе його ставати в ряди, орґанізуватись і єднатись в одну всесвітну армію праці, без поділу віри, мови, раси і полу, всюди вести одну і ту саму борбу за поліпшенє свого положеня, за право, за свободу, за завойованє власти в краю, за соціялїзм!

Кляса проти кляси!

Соціял-демократія не приходить спасати робітників, не тїшить їх нїколи чудом, не приобіцює запалити море. З роду в рід, з поколїня в поколїнє самої робітничої кляси, вона говорить йому: «борба, котру ти ведеш, яку часами і не помічуєш, є великою борбою за визвіл всего людства з бідноти, нївеченя і рабства; зрозумій ціль сеї борби! А зрозумівши сю ціль, прямуй до тої цїли, котру поставило перед тобою твоє житє!»

З нинїшної бідноти пролєтаріяту, родить ся велика думка о всесвітнім братерстві і рівности, через завзяту борбу кляс світ іде до такого устрою, котрий не буде знати нї панів, нї рабів. І над сумною дїйсностию пролєтарського житя вже заблисла зоря як знак приготованя його до борби.

вона прийде — ся зоря — і всї темні сили, угнетаючі людство — холод і голод, призирство і пересуди, потали і визиск — зникнуть підчас її появленя. Вона прийде. А її імя — **Соціяльна Революція!**

———ООО———

Читайте і ширіть

„РОБІТНИЧЕ СЛОВО"

часопись для працюючого люду
видає
РОБІТНИЧА ВИДАВНИЧА СПІЛКА
КООПЕРАТИВНА.

Кождий робітник і робітниця читаючи «Робітниче Слово» набере ся свідомости і знаня, а тим самим дізнає ся, як получшити свою долю.

«РОБІТНИЧЕ СЛОВО»
виходить тижнево і коштує:
в Канаді:

На рік	$ 1.50
На пів року	80 ц.
На 3 міс.	45 ц.

За границею:

На рік	$ 1.75
На пів року	90 ц.
На 3 міс.	50 ц.

Пишіть по оказові числа і шліть предплату на адресу:

ROBITNYCHE SLOVO

Box 64 Toronto, Canada.